

90 VÁROS

Jelenkori történelmünk egyik legszomorúbb eseményének 90 évfordulójára emlékezve 2010. május 11 és június 12. között könyvtárunk VII. szintjén *90 város* címmel nyílt kamarakiállítás. A tárlókban korabeli képeslapokon kilencven elcsatolt város látképe által, valamint neves írók, költők írásaiból vett idézetek révén emlékeztünk arról a tragédiáról, amikor az ország épített kulturális örökségének jelentős részét, magyar lakosságának egyharmadát elveszítette.

A kiállításhoz kapcsolódva, a békediktátum évfordulójának napján, június 4-én 11 órakor Dr. Lisztóczy László irodalomtörténész, az egri Dsida Jenő Baráti Kör elnöke, *Trianon a magyar költészetben* címmel tartott előadást. Azokat a költőket idézte, akik megrázó hangon vallottak szülőföldjük, ifjúságuk kedves emlékhelyeinek elvesztéséről: Juhász Gyula Szakolcát, Máramarosszigetet és Nagyváradot siratta, ahol „egy Ady énekelt. És holnapot hirdettek magyarok”,

Kosztolányi Dezső Szabadkára emlékezett fájón „hová többé nem visz a vonat”. Az előadó bemutatta azokat is, akik az elcsatolt területeken a megmaradás verseit fogalmazták meg, egy magasabb szellemi szinten, a „Tetőn” hirdették a megbékélést és hívtak „szelíd háborúra, mindig magunkért, soha mások ellen” (Áprily, Dsida). A rendezvény ünnepi hangulatát emelte, hogy Ungvári P. Tamás előadóművész tolmácsolásában meghallgathattuk a felidézett költeményeket.

A kiállítás kurátora, a tárlat tervében megfogalmazott szándéka szerint, szeretett volna hozzájárulni ahhoz, hogy a közgondolkodásban kialakult felszínes, és sokszor csak az üres lózungok szintjén élő Trianon-kép helyett a ma emberében a látottak empátiát ébresszenek, hogy a felejtés, közöny (rosszabb esetben ellenszenv) helyett a nemzeti összetartozás érzése erősödjön. A képeslapokon megjelenített 90 város a magyar művelődéstörténet szerves része, szellemi örökségünk

Elcsatolt városok képeslapokon. Néma memento

BIBLIOTHECA NATIONALIS HUNGARICAE

Kiállítás az Országos Széchényi Könyvtár VII. szintjén
2010. május 11 - június 12.

90
város

„Szeretnék néha visszajönni még,
Ha innen majd a föld alá megyek,
Feledni nem könnyű a föld ízét,
A csillagot fönn és a felleget.

Feledni oly nehéz, hogy volt hazánk,
Könnök vizét és a Tisza vizét,
Költők dalát és esték bánatát:
Szeretnék néha visszajönni még...”

Juhász Gyula

bölcsője. A kiállítás vezérfonalát Cs. Szabó László és Márai Sándor összecsengő sorai adták: „Mondd Várad s mondom Janus Pannonius, mondd Kolozsvár s mondom Heltai Gáspár, Misztótfalusi Kis, Apáczai Csere, mondd Enyed s mondom Páriz Pápai, Benkő Ferenc, Szilágyi Sándor, mondd Vásárhely s mondom Bolyai, mondd Brassó s mondom Honterus.” (Cs. Szabó: Erdélyi városok) „Kassa! mondjuk, s látjuk a fiatal Kazinczyt, amint siet a Fő utcán lapot alapítani Bacsányival és Baróti Szabóval. Kassa! mondjuk még egyszer, s Déryné ezüst hangja csilingel. [...] Lőcse! mondjuk és Dayka Gábor jut eszünkbe. Eperjes! mond-

juk, s Henszlmann, Pulszky, Kerényi és Berzeviczy Albert adnak jelt e titkos hívásra.” (Márai: Az örök Felvidék).

A ma is érvényes alap gondolatot Karinthy Frigyes fogalmazta meg a fiához írt levelében: „Valamikor hallani fogsz majd az életnek egy fájdalmas csodájáról – arról, hogy akinek levágták a kezét és lábát, sokáig érzi még sajogón az ujjakat, amik nincsenek. Ha ezt hallod majd: Kolozsvár, és ezt: Erdély, és ezt: Kárpátok – meg fogod tudni, mire gondoltam.”

Elbe István
elbe.at.oszk.hu